

PRZEGLĄD WYBORCZY

Biuletyn informacyjny

3/2009

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Alicja Kicińska oraz zespół w Krajowym Biurze Wyborczym

Redakcja – Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Elżbieta Cieślak

Oddano do druku –kwiecień 2009 r.

*Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro
Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.*

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	4
* Przygotowania do wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego	4
* uchwały, wyjaśnienia i opinie	4
* narada z komisarzami wyborczymi (16-17 marca 2009 r.)	14
* inne prace i działania	31
* Wybory samorządowe i referenda lokalne; opinie i wyjaśnienia	31
* Współdziałanie i wymiana doświadczeń	33
* Informacje prawne	33

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 5 posiedzeń w dniach 2,10,16,23 i 30 marca 2009 r. Zasadniczym obszarem pracy Komisji były zadania związane z przygotowaniem wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego.

* Wybory do Parlamentu Europejskiego zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 9 marca 2009 r. Postanowienie zostało ogłoszone w Dz. U. Nr 37, poz. 287 z dnia 10 marca 2009 r. Podane zostało także na stronie internetowej www.pkw.gov.pl

* Państwowa Komisja Wyborcza wraz z ogłoszeniem postanowienia Prezydenta RP o zarządzeniu wyborów przystąpiła do wykonywania zadań wyborczych.

- Zgodnie z ustawowym obowiązkiem sporządziła i podała do wiadomości publicznej obwieszczenie o zarządzeniu wyborów przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

OBWIESZCZENIE

PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 10 marca 2009 r.

o zarządzeniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego oraz o okręgach wyborczych i siedzibach okręgowych komisji wyborczych.

Na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. — Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.¹) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do wiadomości publicznej postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 marca 2009 r. w sprawie zarządzenia wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 37, poz. 287) oraz informację o okręgach wyborczych i siedzibach okręgowych komisji wyborczych.

---

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766.

I.

POSTANOWIENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
z dnia 9 marca 2009 r.

w sprawie zarządzenia wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego

Na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. — Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.¹⁾) stanowi się, co następuje:

§ 1.

Zarządzam wybory posłów do Parlamentu Europejskiego.

§ 2.

W Rzeczypospolitej Polskiej wybiera się 50 posłów do Parlamentu Europejskiego.

§ 3.

Dzień wyborów wyznaczam na niedzielę dnia 7 czerwca 2009 r.

§ 4.

Dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych, określa kalendarz wyborczy stanowiący załącznik do postanowienia.

§ 5.

Postanowienie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Lech Kaczyński

Załącznik do postanowienia
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 9 marca 2009 r.

KALENDARZ WYBORCZY
dla wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego
w dniu 7 czerwca 2009 r.

Data wykonania czynności wyborczych	Treść czynności wyborczych
1	2
do dnia 18 kwietnia 2009 r.	- zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej: - przez organ partii politycznej o zamiarze zgłoszenia

	<p>kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego lub o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców
do dnia 20 kwietnia 2009 r.	<ul style="list-style-type: none"> - powołanie okręgowych komisji wyborczych, - powołanie rejonowych komisji wyborczych
do dnia 23 kwietnia 2009 r.	<ul style="list-style-type: none"> - dokonanie zmian stałych obwodów głosowania, - utworzenie obwodów głosowania w szpitalach i zakładach pomocy społecznej oraz w zakładach karnych i aresztach śledczych
do dnia 28 kwietnia 2009 r. do godz. 24.00	<ul style="list-style-type: none"> - zgłaszanie okręgowych list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego w celu zarejestrowania
do dnia 8 maja 2009 r.	<ul style="list-style-type: none"> - podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania utworzonych w gminach oraz o siedzibach obwodowych komisji wyborczych, - przyznanie przez Państwową Komisję Wyborczą, w drodze losowania, jednolitego numeru dla list tego samego komitetu wyborczego zarejestrowanych w więcej niż jednym okręgu wyborczym, - zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez pełnomocników wyborczych
do dnia 13 maja 2009 r.	<ul style="list-style-type: none"> - przyznanie przez okręgową komisję wyborczą, w drodze losowania, numerów dla list komitetów wyborczych, które zarejestrowały listy wyłącznie w danym okręgu wyborczym
do dnia 17 maja 2009 r.	<ul style="list-style-type: none"> - powołanie przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych, - podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz o siedzibach obwodowych komisji wyborczych utworzonych za granicą
od dnia 17 maja 2009 r. do dnia 24 maja 2009 r.	<ul style="list-style-type: none"> - składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania, oraz przez policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do spisu wyborców w miejscowości, w której odbywają służbę

od dnia 23 maja 2009 r. do dnia 5 czerwca 2009 r. do godz. 24.00	- rozpowszechnianie na własny koszt przez Telewizję Polską Spółka Akcyjna, Polskie Radio Spółka Akcyjna i spółki radiofonii regionalnej w programach ogólnopolskich i regionalnych audycji wyborczych przygotowanych przez komitety wyborcze
do dnia 24 maja 2009 r. do dnia 28 maja 2009 r.	- sporządzenie przez gminy spisów wyborców - składanie przez wyborców niepełnosprawnych wniosków o dopisanie ich do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce stałego zamieszkania, - składanie przez wyborców przebywających czasowo na obszarze gminy lub wyborców nigdzie niezamieszkałych wniosków o dopisanie do spisu wyborców, - podanie przez okręgowe komisje wyborcze, w formie obwieszczenia, informacji o zarejestrowanych okręgowych listach kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego
do dnia 2 czerwca 2009 r.	- zgłaszanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach, - zgłaszanie przez wyborców przebywających za granicą wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą
w dniu 5 czerwca 2009 r. o godz. 24.00	- zakończenie kampanii wyborczej
w dniu 7 czerwca 2009 r. godz. 8.00 – 22.00	- głosowanie

II.

WYKAZ OKRĘGÓW WYBORCZYCH I SIEDZIB OKRĘGOWYCH KOMISJI WYBORCZYCH

Okręg wyborczy nr 1 obejmuje obszar województwa pomorskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Gdańsk.

Okręg wyborczy nr 2 obejmuje obszar województwa kujawsko-pomorskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Bydgoszcz.

Okręg wyborczy nr 3 obejmuje obszar województwa podlaskiego i województwa warmińsko-mazurskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Olsztyn.

Okręg wyborczy nr 4 obejmuje obszar części województwa mazowieckiego: m. st. Warszawy oraz powiatów: grodziskiego, legionowskiego, nowodworskiego, otwockiego, piaseczyńskiego, pruszkowskiego, warszawskiego zachodniego i wołomińskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Warszawa.

Okręg wyborczy nr 5 obejmuje obszar części województwa mazowieckiego: powiatów

— ciechanowskiego, gostynińskiego, mławskiego, plockiego, płońskiego, przasnyskiego, sierpeckiego, sochaczewskiego, żuromińskiego, żyrardowskiego, białobrzeskiego, grójeckiego, kozienickiego, lipskiego, przysuskiego, radomskiego, szydlowieckiego, zwolenńskiego, garwolińskiego, łosickiego, makowskiego, mińskiego, ostrołęckiego, ostrowskiego, pułtuskiego, siedleckiego, sokołowskiego, węgrowskiego, wyszkowskiego oraz miast na prawach powiatu — Płock, Radom, Ostrołęka i Siedlce.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Warszawa.

Okręg wyborczy nr 6 obejmuje obszar województwa łódzkiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Łódź.

Okręg wyborczy nr 7 obejmuje obszar województwa wielkopolskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Poznań.

Okręg wyborczy nr 8 obejmuje obszar województwa lubelskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Lublin.

Okręg wyborczy nr 9 obejmuje obszar województwa podkarpackiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Rzeszów.

Okręg wyborczy nr 10 obejmuje obszar województwa małopolskiego i województwa świętokrzyskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Kraków.

Okręg wyborczy nr 11 obejmuje obszar województwa śląskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Katowice.

Okręg wyborczy nr 12 obejmuje obszar województwa dolnośląskiego i województwa opolskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Wrocław.

Okręg wyborczy nr 13 obejmuje obszar województwa lubuskiego i województwa zachodniopomorskiego.

Siedziba Okręgowej Komisji Wyborczej — Gorzów Wielkopolski.

- Podała w dniu 10 marca br. do powszechnej wiadomości wyjaśnienia o liczbie posłów wybieranych do Parlamentu Europejskiego oraz komunikat o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców.

Wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej o liczbie posłów wybieranych do Parlamentu Europejskiego

Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśnia, że liczbę posłów do Parlamentu Europejskiego wybieranych w poszczególnych krajach członkowskich regulują przepisy Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 190 ust. 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2, z późn zm.) zmienionym przez art. 9 ust. 2 Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Bułgarii i Rumunii oraz dostosowań w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 122, poz. 843/2), z mocą od początku kadencji 2009-2014, w Polsce wybieranych będzie 50 posłów do Parlamentu Europejskiego.

KOMUNIKAT
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 10 marca 2009 r.

o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców

Na podstawie art. 89 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. - Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219 z późn. zm.¹), w związku z wyborami posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonymi na dzień 7 czerwca 2009 r., Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza, że liczba wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosi **30 446 276** osób.

- Sporządzono i udostępniono zwyczajowe informacje: o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach głosowania na obszarze kraju oraz za granicą i na polskich statkach; o przyjmowaniu zawiadomień o udziale w wyborach i tworzeniu komitetów wyborczych; o sposobie zgłaszania okręgowych list kandydatów na posłów. Przyjmowano zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego i zamiarze zgłaszania kandydatów na posłów w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Do końca marca br. Komisja przyjęła zawiadomienia – 19 komitetów wyborczych oraz w związku z niedopełnieniem ustawowych warunków, odmówiła przyjęcia zawiadomienia 1 komitetu wyborczego.
- Odpowiednio do ustawowych wymogów Państwowa Komisja Wyborcza uchwaliła: wzór karty do głosowania oraz zasady ich drukowania, przechowywania i dostarczania obwodowym komisjom wyborczym; wzory protokołu głosowania w obwodzie i protokołu wyników głosowania w rejonie i okręgu wyborczym; terytorialny zasięg działania i siedziby rejonowych komisji wyborczych; zasady obserwacji wyborów przez obserwatorów międzynarodowych; warunki i sposób wykorzystania techniki elektronicznej przy ustalaniu wyników głosowania i wyborów oraz tryb elektronicznego przesyłania danych o wyborach; wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji okręgowych list kandydatów na

posłów; wytyczne dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące przeprowadzenia głosowania i ustalenia wyników głosowania w obwodzie.

- W dniu 23 marca 2009 r. Państwowa Komisja Wyborcza powołała okręgowe i rejonowe komisje wyborcze do przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego, zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r. W skład komisji zgodnie z wymogami ustawowymi weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości; funkcje przewodniczących komisji pełnią z urzędu komisarze wyborczy. Ogółem w składach 52 komisji jest 312 sędziów: 2 sędziów Sądu Najwyższego, 5 sędziów sądów administracyjnych (NSA i WSA), 17 sędziów sądów apelacyjnych, 171 sędziów sądów okręgowych i 117 sędziów sądów rejonowych.
- W celu zapewnienia pomocy podmiotom wyborczym w stosowaniu przepisów prawa wyborczego, Komisja wydała obszerne wyjaśnienia dotyczące zasad gospodarki finansowej w zakresie finansowania kampanii wyborczej. Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej zostały przekazane do ogłoszenia w Monitorze Polskim oraz są podane wraz z informacjami i wyjaśnieniami na stronie internetowej www.pkw.gov.pl
- Państwowa Komisja Wyborcza zajmowała stanowisko w sprawach szczegółowych budzących wątpliwości podmiotów wyborczych:
  - **w sprawie zaciągnięcia przez partię polityczną kredytu w celu sfinansowania kampanii wyborczej, którego poręczycielem miałby być podmiot nieuprawniony do finansowania partii politycznych** wyjaśniła, co następuje;

„Zgodnie z art. 86 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.) środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej mogą pochodzić jedynie z Funduszu Wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857, z późn. zm.). Komitety wyborcze partii politycznych nie mogą zaciągać kredytów ani pożyczek. Kwestii związanych z zaciąganiem kredytów przeznaczonych na finansowanie kampanii wyborczej prowadzonej przez komitet

wyborczy partii politycznej nie regulują zatem przepisy prawa wyborczego, lecz ustawa o partiach politycznych.

Według art. 24 ust. 7 ustawy o partiach politycznych partia może zaciągać kredyty bankowe na cele statutowe, do których zalicza się udział w wyborach. Środki pieniężne przeznaczone na finansowanie udziału w wyborach partia gromadzi na rachunku Funduszu Wyborczego i przekazuje je na odrębny rachunek odpowiedniego komitetu wyborczego w celu pokrycia wydatków związanych z prowadzoną przez ten komitet kampanią wyborczą. Środki pieniężne przeznaczone na finansowanie pozostałej działalności statutowej gromadzone są na rachunku bieżącym partii i z tego rachunku regulowane są płatności wynikające z zaciągniętych zobowiązań.

W myśl art. 38 ustawy o partiach politycznych partia polityczna składa Państwowej Komisji Wyborczej, nie później niż do 31 marca każdego roku, sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie to obejmuje informacje o zaciągniętych kredytach i warunkach ich uzyskania, a umowy kredytów bankowych, określające te warunki, m. in. zabezpieczenie spłaty kredytu, dołącza się do sprawozdania.

Zgodnie z art. 25 ust. 1-3 ustawy o partiach politycznych, partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe i wartości niepieniężne jedynie przez osoby fizyczne, będące obywatelami polskimi (z wyłączeniem osób nigdzie nie zamieszkałych). Rozpoczęcie przez poręczyciela spłaty zaciągniętego przez partię polityczną kredytu będzie traktowane jako równoznaczne z przekazywaniem partii środków finansowych, bowiem oznacza to wykonanie przez poręczyciela zobowiązania co do spłaty długu, prowadzące do zwolnienia partii z ciążącego na niej zobowiązania wobec banku. W konsekwencji, rozpoczęcie spłaty kredytu za partię polityczną przez podmiot nieuprawniony do przekazywania partii środków finansowych stanowi naruszenie art. 25 ustawy o partiach politycznych, ze skutkami w postaci odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego partii (art. 38a ust. 2 pkt. 4 ustawy o partiach politycznych) oraz przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowej przekazanej w ten sposób partii (art. 39a ust. 1

ustawy) lub jej równowartości, jeżeli korzyść majątkowa została przyjęta, zużyta lub utracona (art. 39a ust. 3). Osobom przekazującym partii politycznej albo przyjmującym w imieniu partii politycznej środki finansowe lub wartości niepieniężne z naruszeniem przepisów art. 25 ustawy o partiach politycznych grozi sankcja karna określona w art. 49c pkt. 3 ustawy.

Powyższe dotyczy również regulowania przez inne podmioty wszelkich zobowiązań zaciągniętych przez partię”;

- **w sprawie nieodpłatnego korzystania przez komitet wyborczy partii politycznej z majątku tej partii** wyjaśniła, że zgodnie z art. 49 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.) funkcję komitetu wyborczego partii politycznej pełni organ upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz. Organ taki od daty przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o zamiarze zgłoszenia kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego pełni zatem funkcję komitetu wyborczego tej partii, który nie jest jednak odrębnym podmiotem z niezależnym bytem prawnym. Organ partii politycznej upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz może w związku z tym działać jako komitet wyborczy tej partii w lokalu będącym siedzibą organu statutowego partii bez zawierania w tym celu umowy, na podstawie której następowaloby udostępnienie lokalu na ten cel.

Natomiast wykorzystanie innych pomieszczeń (w szczególności użytkowanych przez partię polityczną) oraz sprzętu biurowego itp. (w tym składników majątku partii) na potrzeby prowadzenia kampanii wyborczej przez komitet wyborczy, prowadzenia rachunkowości oraz sporządzenia sprawozdania wyborczego jest możliwe wyłącznie odpłatnie. Świadczenie usług na rzecz komitetu wyborczego, w tym przez osoby fizyczne (w szczególności pracowników etatowych partii politycznej) może również odbywać się wyłącznie odpłatnie, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 86 ust. 5 Ordynacji wyborczej. Koszty wszelkich działań wchodzących w zakres prowadzenia kampanii wyborczej pokrywane są ze środków komitetu wyborczego;

- **w związku z wątpliwościami dotyczącymi wypełniania informacji o złożeniu oświadczenia lustracyjnego**, stanowiącej załącznik Nr 2a do ustawy

z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.) Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że w informacji tej kandydat na posła do Parlamentu Europejskiego musi podać pełną datę złożenia oświadczenia lustracyjnego.

Niepodanie daty lub podanie daty niepełnej (np. tylko roku, w którym zostało złożone oświadczenie) stanowi wadę zgłoszenia i wymaga wezwania osoby zgłaszającej listę do usunięcia wady w trybie art. 66 ust. 2. Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego;

- **w sprawie dopuszczalności zmian w koalicji wyborczej** zajęła następujące stanowisko:

* „Po wydaniu przez Państwową Komisję Wyborczą uchwały o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego niedopuszczalne są zmiany składu koalicji wyborczej - jednostronne oświadczenie uczestnika koalicji o wystąpieniu z koalicji nie rodzi skutków prawnych dla bytu tego komitetu koalicyjnego. W przypadku, gdy po przyjęciu przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego członek koalicyjnego komitetu wyborczego złoży oświadczenie o wystąpieniu z komitetu, organy upoważnione do reprezentowania partii tworzących koalicję mogą, aneksem do umowy koalicyjnej, powołać w jego miejsce inną osobę.

Gdyby partie nie były w stanie uzgodnić aneksu do umowy koalicyjnej w powyższym zakresie, nie wywołuje to skutków prawnych dla bytu tego komitetu koalicyjnego, nawet jeśli liczba członków koalicyjnego komitetu wyborczego spadłaby poniżej 10 osób”.

* W dniach 16-17 marca 2009 r. w Rawie Mazowieckiej woj. łódzkiej, odbyła się narada Państwowej Komisji Wyborczej z komisarzami wyborczymi oraz dyrektorami zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego, poświęcona zadaniom i przygotowaniom do wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego, zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r.

Otwierając naradę przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej sędzia F. Rymarz powiedział.

„Otwieram konferencję Państwowej Komisji Wyborczej poświęconą przygotowaniu i organizacji zbliżających się wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Serdecznie witam jej głównych uczestników: sędziów – komisarzy wyborczych oraz dyrektorów zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego. Witam sędziów – członków Państwowej Komisji Wyborczej oraz kierownika Krajowego Biura Wyborczego Pana ministra W. Czaplickiego. Witam specjalnego gościa Pana sędziego Pawła Sypniewskiego pełniącego w poprzedniej kadencji honorową funkcję dziekana korpusu komisarzy wyborczych.

Jak wiadomo Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zarządził wybory na dzień 7 czerwca br. Będą to wybory jednodniowe, przeprowadzone na niezmienionych, dotychczasowych zasadach, a więc na warunkach takich, jak 5 lat temu. Wybory te będą od nas wszystkich wymagały szczególnej uwagi, pilności i gorliwości w wykonywaniu obowiązków służbowych. O tych sprawach będzie mówił w oficjalnym referacie Pan sędzia Jan Kacprzak – zastępca przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.

Ja ze swej strony pragnę uczulić Państwa Komisarzy na dołożenie wszelkiej staranności w wykonywaniu tych czynności, które kalendarz wyborczy nakłada na okręgowe i rejonowe komisje wyborcze, ze szczególnym zwróceniem uwagi na poprawną pisownię – opartą o dokumenty – imion i nazwisk kandydatów na europosłów oraz na dokładne i ściśle ustalenie treści kart do głosowania. Pamiętajmy, że nieścisłości w karcie do głosowania skutkują skandalem, powtórzonymi wyborami i konsekwencjami prawnymi.

Pragnę także zaapelować, aby podczas szkolenia członków obwodowych komisji wyborczych przestrzec ich przed pochopnym przedłużaniem czasu głosowania w sytuacjach nadzwyczajnych. Tu powinniśmy preferować zasadę, aby w każdym przypadku owych sytuacji nadzwyczajnych obwodowa komisja przed podjęciem uchwały konsultowała swoje stanowisko z rejonową lub okręgową komisją wyborczą. Równocześnie proszę o natychmiastowe zawiadamianie PKW faksem o zaistniałych

istotnych wydarzeniach zarówno w czasie realizacji kalendarza wyborczego, jak i w samym dniu głosowania.

Jak z pewnością Państwo już wiecie z doniesień medialnych, Prezydent RP zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o kontrolę prewencyjną nowo uchwalonych zmian w ordynacji wyborczej do Europarlamentu. Wniosek obejmuje dwie podstawowe kwestie, po pierwsze: zbyt późnego, bo w okresie trzy miesiące przed wyborami, uchwalenia noweli, w sytuacji gdy TK we wcześniejszym wyroku powiedział, że zmiany w prawie wyborczym muszą być dokonywane najpóźniej w okresie sześciu miesięcy przed terminem głosowania, a naruszenie tej zasady będzie potraktowane jako naruszenie konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa. Po drugie: chodzi tu o zbadanie czy głosowanie przez pełnomocnika nie narusza konstytucyjnej zasady bezpośredniości wyborów. Chodzi o to, że pełnomocnik miałby dysponować dwoma lub trzema głosami i powstaje obawa, czy wykona rzeczywistą wolę swego mocodawcy co do preferencji wyborczych.

Uważam, że powinniście Państwo znać stanowisko PKW w tych kwestiach. Otóż PKW podczas postępowania legislacyjnego w komisjach i podkomisjach sejmowych nie oponowała, zarówno co do wyborów dwudniowych, jak i co do głosowania przez pełnomocnika. Sygnalizowała jednak, że głosowanie przez pełnomocnika może być kwestionowane z punktu widzenia zasady bezpośredniości i jest wyborem politycznym ustawodawcy. Zwraçała także uwagę na zbyt późne uchwalenie nowelizacji. Nie wypowiadamy się jednak – skoro sprawa zawisła w Trybunale Konstytucyjnym – w zakresie kto ma rację w tym prawniczym sporze: Prezydent czy parlament. Nigdy zresztą nie wypowiadamy się w sprawach, które mogą być oceniane w płaszczyźnie wyboru politycznego.

Z pisma Ministerstwa Spraw Zagranicznych skierowanego do Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że podczas wyborów mogą być obecni obserwatorzy międzynarodowi. Nasz system wyborczy nie reguluje postępowania w takich sprawach, wobec czego PKW na dzisiejszym posiedzeniu przyjmie zasady postępowania w sytuacji obecności obserwatorów międzynarodowych. Ogólnie można powiedzieć, że obserwatorzy międzynarodowi będą mieli takie same uprawnienia w zakresie obserwacji wyborów, jak polscy mężowie zaufania – z prawem do obecności

przy liczeniu głosów. Nie należy się obawiać ich obecności podczas naszej pracy. Są to profesjonaliści, zachowują się dyskretnie i w niczym nie utrudniają pracy komisji wyborczych. My natomiast podchodzimy do nich z całą życzliwością, uprzejmością i jawnością postępowania. Zwrócić powinniśmy uwagę obwodowym komisjom na taki standard naszego postępowania.

Możemy także spodziewać się zwiększonego zainteresowania mediów w tym zagranicznych, jako że podobne wybory będą w tym okresie wyborczym przeprowadzane we wszystkich krajach Unii Europejskiej i będzie okazja do porównania stopnia sprawności organizacyjnej w poszczególnych krajach. Udzielamy mediom krajowym i zagranicznym informacji i wywiadów w sprawach organizacyjno-technicznych wyborów, uchylając się od ocen politycznych. A ocena polityczna może dotyczyć zarówno frekwencji, bowiem niektóre partie wiążą z tą instytucją sukces lub porażkę, może nią być nawet struktura wiekowa wyborców, którzy mają swoje pokoleniowe preferencje. Podajemy więc jedynie statystykę – rząd wielkości frekwencji, a komentarz polityczny pozostawiamy mediom i politykom.

Z ostatniego raportu obserwatorów międzynarodowych z 2007 r. wynika, że polskie wybory odznaczają się rzetelnością i uczciwością. To wysoka ocena. Raport zwraca jednak uwagę na zbyt małą liczbę pomieszczeń za zasłoną i pewną niechęć naszych wyborców do tajności głosowania. Sądzę, że przewodniczący obwodowych komisji winni w sposób uprzejmy zachęcać wyborców do wypełniania kart do głosowania w miejscach zapewniających tajność.

Tak się złożyło, że od czasu ostatniego spotkania z Państwem nie zaistniały żadne zmiany kadrowe. Oznacza to stabilizację kadry kierowniczej. Z wielką jednak przyjemnością pragnę poinformować o jednej istotnej zmianie. Otóż na wniosek przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej po uzyskaniu kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów, podniósł rangę kierownika KBW z podsekretarza stanu, na sekretarza stanu. Panu Wojciechowi Kazimierzowi Czaplickiemu serdecznie gratulujemy i życzymy wielu satysfakcji w pełnieniu urzędu.

W wystąpieniu programowym zastępca przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej sędzia Jan Kacprzak zaakcentował następujące pilne zadania i kierunki działania organów i służb wyborczych.

1. Jak wiadomo, na dzień 7 czerwca 2009 r. zostały zarządzane wybory posłów do Parlamentu Europejskiego. W Polsce będą to drugie takie wybory (pierwsze odbyły się 13 czerwca 2004 r.). Dla większości Państwa Komisarzy będzie to debiut w roli kierującego pracą organu wyborczego w wyborach powszechnych, jako że zgodnie z Ordynacją wyborczą komisarze wyborczy z urzędu pełnią funkcję przewodniczących okręgowych i rejonowych komisji wyborczych. Przyjmują tym samym znaczące obowiązki i odpowiedzialność za przygotowanie i przeprowadzenie wyborów.

Spotykamy się w dniu dzisiejszym, aby przypomnieć sobie główne zadania i czynności stojące przed organami i służbami wyborczymi, omówić kierunki i sposób ich realizacji, zwrócić uwagę na ewentualne problemy z tym związane.

2. Wspólnym zadaniem i powinnością organów wyborczych i służb obsługujących te organy jest przygotowanie wyborów z najwyższą starannością pod względem prawnym i organizacyjnym. Dla Państwowej Komisji Wyborczej oznacza to terminowe i szybkie przygotowanie całego oprzyrządowania prawnego dla realizacji zadań wyborczych. A więc wydanie niezbędnych aktów prawnych i wyjaśnień Państwowej Komisji Wyborczej oraz wykonanie innych przewidzianych prawem czynności o charakterze materialno – technicznym.

Zadania zaś dla okręgowych i rejonowych komisji wyborczych określają odpowiednio art. 16 i art. 19 Ordynacji wyborczej.

Pierwszoplanową czynnością komisji okręgowych będą niewątpliwie zadania związane z przyjęciem zgłoszeń i rejestracją list kandydatów na posłów.

Do rejonowych komisji wyborczych należą zwłaszcza zadania związane z terminowym wykonaniem czynności przez organy jednostek samorządu terytorialnego, w tym z powołaniem obwodowych komisji wyborczych,

dostarczeniem obwodowym komisjom wyborczym kart do głosowania oraz pomoc tym komisjom i bieżące nadzorowanie ich pracy.

Są także do wykonania ważne zadania obciążające zwłaszcza administrację wyborczą, tj. zespoły i delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Obejmują one zabezpieczenie środków finansowych na wybory oraz całej logistyki z uwzględnieniem warunków lokalowych, wyposażenia, przygotowań do sporządzenia i druku kart do głosowania i innych formularzy i druków. Odrębne, nader ważne zadanie, stanowi zorganizowanie systemu informatyki wyborczej. Tej problematyce są poświęcone osobne punkty programu dzisiejszej narady.

3. Kalendarz wyborczy ogłoszony wraz z postanowieniem Prezydenta RP o zarządzeniu wyborów uświadamia nam, że trzymiesięczny okres na przygotowanie wyborów wymaga wykonania wielorakich czynności przedwyborczych. Konieczne są więc intensywne, dobrze zorganizowane działania i duża dyscyplina w ich realizacji. Potrzebę takiego sposobu pracy potwierdzają też zgromadzone przez Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze wieloletnie doświadczenia praktyki organizacji wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza apeluje o twórcze kontynuowanie tych zasad, w tym o podejmowanie działań wszędzie tam, gdzie to możliwe – z wyprzedzeniem, współdziałanie w wykonywaniu zadań wyborczych z organami jednostek samorządu terytorialnego, zapewnienie podmiotom wyborczym i wyborcom bieżącej informacji i pomocy prawnej.

4. Prace Państwowej Komisji Wyborczej we wszystkich obszarach zadań wyborczych są już znacząco zaawansowane. Przypomnę, iż na stronie internetowej Komisji zamieszczone już zostały dokumenty wyborcze:
  - obwieszczenie o wyborach wraz z informacją o okręgach wyborczych i siedzibach okręgowych komisji wyborczych,

- komunikat o liczbie wyborców w kraju według stanu rejestru wyborców na koniec kwartału poprzedzającego dzień ogłoszenia postanowienia o wyborach,
- informacje o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach utworzonych na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach,
- informacja o przyjmowaniu przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomień o utworzeniu komitetu wyborczego oraz
- informacja o zgłaszaniu okręgowych list kandydatów wraz z pomocniczymi wzorami druków i formularzy,
- wyjaśnienia o zasadach finansowania kampanii wyborczych.

Pod koniec stycznia br. w piśmie skierowanym do przewodniczących rad gminnych i miejskich oraz do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła uwagę na ich zadania i powinności związane z wyborami oraz apelowała o odpowiednio wczesne podjęcie prac przygotowawczych. Mamy przekonanie, iż Państwo Komisarze i Dyrektorzy Delegatur aktywnie uczestniczą w tych pracach.

W ramach wymaganych Ordynacją wyborczą Państwowa Komisja Wyborcza wystąpiła:

- do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o dokonanie zmiany rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 2004 r. dotyczącego należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w wyborach do Parlamentu Europejskiego, w zakresie zróżnicowania wysokości zryczałtowanych diet według zasad jakie mają miejsce w pozostałych ordynacjach wyborczych;
- do Ministra Spraw Zagranicznych sygnalizując potrzebę szczegółowej analizy stosownie do liczebności wyborców - liczby i rozmieszczenia obwodów głosowania za granicą;
- do Ministra Sprawiedliwości w sprawie działań związanych ze zgłoszeniem sędziów do składów okręgowych i rejonowych komisji wyborczych.

5. Państwowa Komisja Wyborcza dokonała także przeglądu własnych uchwał w aspekcie ich aktualności oraz zakresu ewentualnych zmian bądź uzupełnień.

Potrzebne zmiany będą dokonywane sukcesywnie, stosownie do czynności przewidzianych kalendarzem wyborczym. Odpowiednio w pierwszym rządzie dokonano zmiany we wzorze potwierdzenia zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego oraz wzorze protokołu rejestracji tej listy. Zmiana jest związana z wprowadzonym ustawą z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów – obowiązkiem dołączenia do dokumentu zgłoszenia i protokołu rejestracji, oświadczeń lustracyjnych kandydatów sporządzonych według nowych wzorów.

Gotowe są wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji okręgowych list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego. Regulują one szczegółowo sposób wykonywania przez komisje okręgowe czynności przyjmowania zgłoszeń i rejestrowania list kandydatów. Jest to świadome założenie poparte doświadczeniami praktyki. Dokładne przestrzeganie wymogów i zaleceń wytycznych jest obowiązkiem okręgowych komisji. Usprawni to w efekcie procedurę rejestracyjną oraz pomniejszy liczbę zarzutów i skarg w tych sprawach.

Przygotowana jest już uchwała o stosowaniu techniki elektronicznej w pracach komisji wyborczych w poszczególnych fazach wykonywania przez nie zadań wyborczych wraz z trybem przekazywania danych z protokołu pomiędzy komisjami wyborczymi.

Opracowane zostały wzory protokołów głosowania w obwodzie, w rejonie i w okręgu wyborczym. Wzory te są dostosowane odpowiednio do stosowanych w innych wyborach, co zapewnia w niezbędnym zakresie jednolitość i porównywalność danych wyborczych oraz ułatwia pracę w systemie informatycznym.

Z innych aktów prawnych Państwowej Komisji Wyborczej, których adresatami są bezpośrednio lub pośrednio komisje wyborcze wymienię uchwałę o wzorze karty do głosowania i uchwałę o trybie druku kart do głosowania, a także uchwałę o przekazywaniu w dniu głosowania danych o tzw. frekwencji wyborczej. Państwowa Komisja Wyborcza i w tych wyborach również zamierza dwukrotnie w dniu 7 czerwca br. podać szacunkową listę osób, które wzięły udział w głosowaniu. Jest to bowiem element wyborów oczekiwany jak się okazuje przez społeczeństwo, środowisko polityczne oraz przez media.

W dniu dzisiejszym Państwowa Komisja Wyborcza odbędzie posiedzenie, na którym ustalone będą zasady udziału obserwatorów międzynarodowych w wyborach do Parlamentu Europejskiego, o czym mówił Przewodniczący Komisji otwierając naradę. Ponadto, przyjęta zostanie uchwała określająca właściwość terytorialną rejonowych komisji wyborczych oraz ustalająca obszary, na których komisja okręgowa wypełnia funkcję komisji rejonowej. Będzie jeszcze o tym mowa.

6. Na wszystkich etapach kampanii wyborczej zasadnicza rola i zadania przypadają okręgowym komisjom wyborczym. Na obecnym etapie czynnością pierwszoplanową będzie dokonanie terminowej i sprawnej rejestracji okręgowych list kandydatów na posłów. Procedura ta obejmuje – jak wiadomo dwie czynności:
  - przyjęcie zgłoszenia każdej listy i sprawdzenie jej poprawności, oraz
  - rejestrację bądź odmowę rejestracji listy.

Zgodnie z kalendarzem wyborczym przyjmowanie zgłoszeń list upływa w dniu 28 kwietnia 2009 r. o godz. 24⁰⁰. Komisja ~~o~~ ~~na~~ ~~tego~~ ~~świadc~~ ~~mość~~, winna dostosować do niewątpliwie zwiększonych w tym dniu zadań harmonogram swojej pracy, a także podać stosowną informację o przyjętym trybie podmiotom wyborczym.

Pozwolę sobie przypomnieć jednocześnie, że przy przyjmowaniu zgłoszeń i rejestrowaniu list należy korzystać z systemu informatycznego, który umożliwia gromadzenie danych i tworzenie dokumentów w tym zakresie. Zawiera też informacje o komitetach wyborczych, które uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia o udziale w wyborach.

Równocześnie Państwowa Komisja Wyborcza prosi i zaleca, aby protokoły z zarejestrowanymi listami były niezwłocznie wprowadzane do systemu. Jest to bowiem informacja niezbędna Państwowej Komisji Wyborczej dla ustalenia, które komitety wyborcze zarejestrowały listy okręgowe co najmniej w połowie okręgów wyborczych i wydania im – w przypadku wniosku komitetu - zaświadczenia uprawniającego do zgłoszenia dalszych list bez poparcia podpisami wyborców.

Przypomnę też, że sama czynność przyjmowania dokumentów zgłoszeń może zostać powierzona wyznaczonym osobom także spoza składu Komisji, jednakże w ciągu 3 dni po przyjęciu, dokumenty zgłoszenia komisja okręgowa bada w regulaminowym składzie i ustala, czy spełniają ustawowe wymogi.

Z doświadczeń poprzednich wyborów wynika ponadto, że mogą występować związane z procedurą rejestracyjną kwestie natury szczegółowej. Dotyczy to między innymi dopuszczalności zmiany kandydatów na liście zgłaszanej do rejestracji w sytuacji, gdy udzielone przez wyborców podpisy poparcia oddano na listę z innym składem kandydatów. Państwowa Komisja Wyborcza potwierdza w tej sprawie swoje stanowisko – że z treści art. 60 ust. 1 i art. 61 Ordynacji wyborczej wynika, iż wyborcy udzielają poparcia konkretnej liście kandydatów. Nie powinno zatem być różnic między listą na którą są zbierane podpisy poparcia, a listą zgłoszoną do rejestracji. W razie wystąpienia różnic ich ocena należy do okręgowej komisji wyborczej.

Wątpliwości mogą również wystąpić przy oznaczaniu list nazwami komitetów wyborczych. Co do zasady, lista okręgowa jest oznaczana nazwą lub skrótem

nazwy komitetu wyborczego. Rejestrując listy komisja okręgowa dysponuje aktualnym wykazem komitetów uprawnionych do ich zgłaszania, który zawiera m.in. nazwę i skrót nazwy komitetu wyborczego wskazane w zawiadomieniu o jego utworzeniu. Lista może być oznaczona jedynie taką nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego którą wcześniej zgłoszono do Państwowej Komisji Wyborczej. Przy tym należy z praktyki założyć, że ten sam komitet może w jednym okręgu oznaczyć swoją listę pełną nazwą komitetu, a w innym okręgu skrótem nazwy. System informatyczny, do którego będą wprowadzone dane z zarejestrowanych list będzie sygnalizował ewentualne nieprawidłowe oznaczenie listy, a także utożsami pełną i skróconą nazwę z tym samym komitetem.

7. Niezbędne jest zapewnienie przez komisje okręgowe bieżącej pomocy w zorganizowaniu pracy rejonowych komisji wyborczych, zapewnienie z nimi stałego współdziałania oraz nadzoru nad ich działalnością. Państwowa Komisja Wyborcza uznała, że utworzenie w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2004 r. 39 rejonów należycie zapewniało wykonanie zadań wyborczych i nie planuje zmiany liczby i terytorialnego zasięgu działania tych komisji.

Według informacji posiadanej przez Państwową Komisję Wyborczą kompletowane są składy tych komisji. W tym zakresie Panie i Panowie służyli prezesom sądów pomocą, radą, a także inicjatywą – za co Państwowa Komisja przekazuje za moim pośrednictwem podziękowanie.

8. Ważnym zadaniem komisji rejonowych jest czuwanie nad prawidłowym i terminowym utworzeniem obwodowych komisji wyborczych. Dysponują one w tym zakresie skutecznym narzędziem nadzoru. Zgodnie bowiem z art. 19 ust. 2 Ordynacji wyborczej, jeśli właściwe organy gminy nie wykonują w terminie, w sposób zgodny z prawem, zadań dotyczących utworzenia obwodów głosowania lub ich zmiany, powołania lub zmian w składach komisji obwodowych, właściwa rejonowa komisja wyborcza wzywa te organy do wykonania zadań w sposób zgodny z prawem w wyznaczonym terminie, a w razie bezskutecznego

upływu terminu niezwłocznie wykonuje te zadania i powiadamia o tym właściwą okręgową komisję wyborczą.

9. Swego rodzaju „piętą Achilleśa” w każdych wyborach jest praca obwodowych komisji wyborczych, a jakość tej pracy ma wszak decydujące znaczenie dla sprawnego i wiarygodnego ustalenia wyników wyborów. Nie mamy wpływu na dobór kandydatów do tych komisji, których składy często są niedostatecznie przygotowane do wykonywanych powierzonych zadań. Z tego względu duże znaczenie mają szkolenia członków tych komisji. Szkoleniem należy objąć wszystkich członków komisji. Powinno być ono prowadzone przez osoby posiadające nie tylko znajomość prawa ale i praktyczną wiedzę o tym, jakie błędy i uchybienia są najczęściej popełniane. Taką wiedzę posiadają komisarze wyborczy, członkowie okręgowych komisji wyborczych i rejonowych komisji wyborczych, którzy już wcześniej pełnili te funkcje, dyrektorzy delegatur KBW i pracownicy tych jednostek z dużym stażem pracy. Również w gminach są urzędnicy z dużą znajomością spraw wyborczych. Osoby z takimi kwalifikacjami należy angażować do prowadzenia szkoleń. Trzeba sporządzić odpowiednie harmonogramy szkoleń, a także przygotować dla członków obwodowych komisji materiały szkoleniowe umożliwiające sprawdzenie poprawności sporządzenia protokołu.

Sądzymy, że tematyka szkoleń powinna przede wszystkim być ukierunkowana na praktyczne aspekty dotyczące pracy tych komisji w dniu wyborów, a zwłaszcza czynności związanych z ustaleniem wyników głosowania.

Potrzebna jest więc inwencja i zaangażowanie Państwa Komisarzy i Dyrektorów w te sprawy. Musimy wyeliminować wciąż zdarzające się sytuacje, że źle wypełnione formularze protokołów głosowania znacząco przedłużają czas ustalenia wyników głosowania i wyborów, a także są podstawą wnoszenia do sądów protestów wyborczych.

10. Nader ważnym zadaniem odpowiednio okręgowych i rejonowych komisji wyborczych jest zapewnienie najwyższej staranności całej procedurze

związanej z ustaleniem brzmienia, drukiem, przekazaniem do obwodów głosowania i przechowywaniem kart do głosowania. Wszystkie czynności w tym zakresie muszą być wykonywane zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej i podlegać stałej kontroli komisji. Nie może powtórzyć się sytuacja z wyborów parlamentarnych w 2005 r., że wskutek wadliwie wydrukowanej karty do głosowania, w okręgu wyborczym zgodnie z rozstrzygnięciem Sądu Najwyższego w trybie protestu wyborczego ponowione zostały wybory senatora.

11. Elementem uwiarygodniającym wyniki głosowania z wyborów jest obecność przy ich ustalaniu mężów zaufania. Cele działania komisji wyborczych i mężów zaufania są takie same – uczciwe, zgodne z prawem i sprawne przeprowadzenie głosowania oraz ustalenie jego wyników. Mimo tej oczywistej zbieżności celów współpraca komisji i mężów zaufania nie zawsze układa się dobrze. Wydaje się, że w tego rodzaju sprawach w komisjach obwodowych punktem wyjścia powinno być spotkanie, w czasie którego przewodniczący komisji wyborczej wyjaśni owe wspólne cele oraz różnice w uprawnieniach, i przyjęte zostaną zasady współdziałania.

Możliwe a nawet pożądane byłoby też na przykład zaproszenie mężów zaufania na posiedzenie komisji obwodowej bezpośrednio przed dniem wyborów, na którym zostaną omówione czynności w dniu głosowania i po jego zakończeniu

Potrzebne jest jednocześnie zapewnienie mężom zaufania dogodnych warunków obserwacji pracy komisji z możliwością bieżącego sygnalizowania swoich uwag lub zastrzeżeń.

Niezmiernie ważne jest stworzenie atmosfery wzajemnej życzliwości i równoprawnego traktowania. Mężom zaufania przy okręgowych i rejonowych komisjach wyborczych, poza obserwowaniem czynności związanych z przyjmowaniem protokołów z obwodów, należy zapewnić udział w następczej kontroli prawidłowości wprowadzania danych z protokołów obwodowych do

systemu informatycznego, pamiętając jednocześnie, aby czynności wykonywane na rzecz mężów zaufania nie dezorganizowały pracy komisji i znacząco jej nie opóźniały. W tej materii potrzebne są mądre i rozważne działania, może na przykład również odbycie spotkań z mężami zaufania dla omówienia tej problematyki i ustalenia zasad postępowania.

12. Zadaniem aktualnym w każdych wyborach, powierzonym wprowadzić nie organom wyborczym a jednostkom samorządowym, są działania organów wyborczych na rzecz zapewnienia, możliwie najlepszych warunków do udziału w głosowaniu wyborców dotkniętych różnego rodzaju niesprawnością. W obecnych wyborach jest to problem czuły tym bardziej, że założenia nowelizacyjne Ordynacji wyborczej dopuszczały dla tej kategorii wyborców możliwość głosowania przez pełnomocnika.

Państwowa Komisja Wyborcza między innymi w takim aspekcie prosi Państwa o uwzględnienie tej problematyki w bieżących działaniach organizacyjno - kontrolnych: w zakresie dostosowania możliwie największej liczby lokali głosowania dla potrzeb wyborców niepełnosprawnych, a także zapewnienia im wszelkich innych form pomocy ułatwiających udział w głosowaniu.

-*-

Państwowa Komisja Wyborcza dla zapewnienia sprawnej realizacji zadań w wyborach ustaliła harmonogram swojej działalności, w którym zawarła wynikające z Ordynacji wyborczej i wymagane ustawą szczegółowe terminy ich wykonania. Zadania Państwowej Komisji Wyborczej pozostają w odpowiednim związku z zadaniami innych organów i służb wyborczych.

Stosownie do tych relacji przypomnę, że:

- do dnia 18 kwietnia 2009 r. przyjmowane będą zawiadomienia komitetów wyborczych o zamiarze zgłoszenia kandydatów na posłów przez komitety wyborcze partii politycznych oraz o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego i komitetu wyborczego wyborców. Z uwagi, iż 18 kwietnia przypada w sobotę, termin ten – zgodnie z art. 171 ust. 2 Ordynacji wyborczej – upływa faktycznie w poniedziałek 20 kwietnia;

- w dniu 28 kwietnia 2009 r. upływa termin na przyjmowanie wniosków o otrzymanie zaświadczenia Państwowej Komisji Wyborczej uprawniającego do zgłoszenia listy okręgowej bez poparcia podpisami wyborców. Ale także termin na zgłoszenie list kandydatów okręgowym komisjom;
- w dniu 8 maja br., upływa termin losowania numerów dla list kandydatów;
- w niedzielę 17 maja tj. faktycznie 18 maja w poniedziałek – przypada ostatni termin na powołanie przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych.

Państwowa Komisja Wyborcza i Zespoły Krajowego Biura Wyborczego we wszystkich tego rodzaju przypadkach dostosowują tryb swojej pracy do zdarzeń faktycznych. Ustalają w szczególności odpowiednie dyżury i odpowiednio do potrzeb wydłużony czas pracy, o swoim trybie pracy przekazują także z wyprzedzeniem publiczną informację.

Państwowa Komisja prosi i zaleca, aby zasady takie stosowały również okręgowe komisje wyborcze i delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

-*-

Dziękując za uwagę, na zakończenie pragnę jeszcze raz podkreślić wagę i znaczenie dla organów i służb wyborczych, każdej akcji wyborczej, w tym europejski aspekt obecnych wyborów. Procedura wyborcza jest nam znana, szereg aktów legislacyjnych i rozwiązań organizacyjnych wymaga jedynie aktualizacji i uściślenia. Uchwały, w tym wytyczne, a także wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej będą regularnie ogłaszane na stronie www.pkw.gov.pl. Komisja jest również otwarta na inne formy kontaktu z Państwem i podmiotami wyborczymi. Zachęcam do tego także na dzisiejszym spotkaniu. Wsparcie w praktycznie wszystkich sprawach organy i podmioty wyborcze otrzymają zawsze z Krajowego Biura Wyborczego.

Czekające nas najpilniejsze zadania szczegółowe omówią teraz w kolejności: sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej minister K. Czaplicki i wicedyrektor Zespołu Prawnego i Organizacji Wyborów R. Drapiński.

- Omówiono i przyjęto także szczegółowe zadania w zakresie obsługi i warunków techniczno-administracyjnych pracy komisji wyborczych.

Wykaz

zadań delegatur Krajowego Biura Wyborczego
w zapewnieniu obsługi i warunków techniczno-administracyjnych
pracy okręgowych komisji wyborczych i rejonowych komisji wyborczych
w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r.

1. Zapewnienie warunków wykonywania nadzoru rejonowych i okręgowych komisji wyborczych w sprawach dotyczących obwodów, obwodowych komisji wyborczych i spisów wyborców z uwzględnieniem:
  - 1) zmian w podziale gminy na obwody głosowania, tworzenia obwodów w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, a także rozplakatowania informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych,
  - 2) wyposażenia lokali obwodowych komisji wyborczych, ich oznakowania oraz dostosowania lokali do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  - 3) powołania obwodowych komisji wyborczych i ewentualnych zmian w ich składach,
  - 4) szkolenia obwodowych komisji wyborczych i dostarczenia im aktów prawnych oraz wytycznych i wyjaśnień Państwowej Komisji Wyborczej,
  - 5) dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym kart do głosowania, spisów wyborców, formularzy protokołów, obwieszczeń i innych druków oraz pieczęci,
  - 6) sporządzenia spisu wyborców, jego aktualizacji i udostępniania,
  - 7) szkolenia pracowników urzędów gmin i miast w zakresie prowadzenia rejestru wyborców i sporządzenia spisów wyborców,
  - 8) archiwizacji oraz niszczenia dokumentów wyborczych zdeponowanych przez obwodowe komisje wyborcze u wójtów i burmistrzów (prezydentów miast).

2. Wykonanie zadań związanych z zastosowaniem wspomaganie informatycznego okręgowych komisji wyborczych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych, a w szczególności:
  - 1) dystrybucja haseł dla przewodniczących obwodowych komisji wyborczych oraz operatorów kalkulatora wyborczego na poziomie obwodu głosowania i gminy,
  - 2) dystrybucja oprogramowania wspomagającego pracę obwodowych komisji wyborczych,
  - 3) przygotowanie dystrybucji i dostarczenie do gmin aktualnej wersji oprogramowania oraz danych o zarejestrowanych kandydatach i wykazów obwodów głosowania z aktualna liczbą wyborców,
  - 4) przygotowanie oraz przeprowadzenie w gminach szkoleń informatyków odpowiedzialnych za szkolenie i wsparcie techniczne dla operatorów oprogramowania wspomagającego pracę komisji obwodowej,
  - 5) zapewnienie pomocy technicznej wyznaczonym osobom w gminach, w zakresie obsługi oprogramowania obwodowych komisji wyborczych.
3. Zapewnienie rozplakatowania obwieszczeń, o których mowa w art. 11 ust. 3, art. 70 ust. 2, art. 71 ust. 5, art. 103 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego.
4. Przekazywanie Państwowej Komisji Wyborczej, okręgowej i rejonowej komisji wyborczej danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w trakcie głosowania, w sposób ustalony przez Państwową Komisję Wyborczą.
5. Wykonywanie zadań związanych z przekazywaniem protokołów głosowania z obwodów do pełnomocników, o których mowa w art. 22 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego, i zapewnieniem warunków pracy tym pełnomocnikom oraz wykonywanie zadań związanych z przekazywaniem protokołów głosowania z obwodów i protokołu wyników głosowania w rejonie do okręgowej komisji wyborczej w sposób określony przez Państwową Komisję Wyborczą.

6. Przekazywanie gminom środków finansowych na wykonanie wyborczych zadań zleconych i na świadczenia przysługujące członkom obwodowych komisji wyborczych, zgodnie z preliminarzem wydatków oraz rozliczanie wykorzystania tych środków przez gminy.
7. Finansowanie w granicach określonych preliminarzem własnych wydatków wyborczych związanych ze szkoleniem członków obwodowych komisji wyborczych, plakatowaniem obwieszczeń, transportem kart do głosowania, druków wyborczych oraz finansowania innych wydatków delegatury związanych z wykonywanymi zadaniami w wyborach do Parlamentu Europejskiego.
8. Przekazywanie meldunków z zakresu statystyki wyborczej do Zespołu Prawnego i Organizacji Wyborów Krajowego Biura Wyborczego oraz do delegatury zapewniającej obsługę i warunki techniczno-administracyjne pracy okręgowej komisji wyborczej.

* Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła informację o swojej działalności i działalności Krajowego Biura Wyborczego w 2008 r. Informację przekazano Prezydentowi RP, Marszałkowi Sejmu i Marszałkowi Senatu, Prezesowi Rady Ministrów oraz Prezesom: Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Informacja jest podana na stronie www.pkw.gov.pl.

* W maju 2009 r. odbyły się w 4 gminach wybory przedterminowe: w dniu 1 marca – ponowne głosowanie w wyborach przedterminowych Prezydenta Miasta Olsztyna (woj. warmińsko-mazurskie). W dniach 1 i 15 marca – odpowiednio pierwsze głosowanie i głosowanie ponowne w wyborach przedterminowych wójta Gminy Ładzice (woj. łódzkie) i Burmistrza Ulanowa (woj. podkarpackie) oraz w dniu 22 marca wybory przedterminowe wójta Gminy Górzycy (woj. lubuskie). Ponadto w 32 gminach przeprowadzono wybory uzupełniające do rad. Odbyły się 3 referenda gminne: w dniu 15 marca w sprawie odwołania wójta Gminy Drwinia (woj. małopolskie) oraz w dniu 29 marca – w sprawie odwołania Wójta Gminy Sosnowica (woj. lubelskie) i w sprawie odwołania Rady Miasta Pionki (woj. mazowieckie).

Wszystkie referenda były nieważne ponieważ uczestniczyło w nich mniej niż 3/5 osób biorących udział w wyborze danych organów. Frekwencja w referendach wyniosła: 9,89% – w Drwini, w Sosnowicy – 22,67% w Pionkach – 28,04%.

* Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła wyjaśnień na zgłoszone pytania.

- **W sprawie postępowania z wykazami podpisów osób popierających inicjatywę referendum, od którego jednakże inicjator odstąpił** – wyjaśniła iż: przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985, z późn. zm.) nie zawierają regulacji co do przedmiotowego postępowania. Kwestii tej nie rozstrzyga wprost również ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 z późn. zm.), której przepisy na podstawie art. 1 ust. 2 o referendum lokalnym, mają zastosowanie w zakresie nie uregulowanym w ustawie o referendum lokalnym. Uregulowań w tym przedmiocie nie zawiera także ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.).

W takim stanie prawnym i faktycznym zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej poszukiwać należy analogii najbliższej przedmiotowi sprawie. Analogia taka, zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o referendum lokalnym, prowadzi do zastosowania przepisów art. 187 powołanej Ordynacji wyborczej, a zatem do postępowania określonego w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów organów jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 209, poz. 1781 i z 2005 r. Nr 25, poz. 210). Sporządzone wykazy podpisów mimo odstąpienia inicjatora od składania wniosku o referendum, traktować bowiem należy w świetle art. 12 ust. 1 ustawy, jako dokumenty referendalne. Wykazy te powinny zatem być przekazane komisarzowi wyborczemu i podlegać procedurze zniszczenia określonej w powołanym rozporządzeniu Ministra Kultury.

- **W sprawie spisów wyborców dla obwodów odrębnych w wyborach uzupełniających do rad**, wskazała że: w wyborach uzupełniających do rad w spisach wyborców dla obwodów utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej,

zakładach karnych i aresztach śledczych ujmuje się wyborców zameldowanych na pobyt stały na obszarze okręgu wyborczego (okręgów wyborczych), w którym odbywają się wybory uzupełniające lub wpisanych na tym obszarze do rejestru wyborców na własny wniosek.

WSPÓLDZIAŁANIE I WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

* W dniach 13-14 marca 2009 r. Kierownik Krajowego Biura Wyborczego K. Czaplicki uczestniczył w posiedzeniu Zarządu Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych (ACEEEO), które odbyło się w Sofii w Bułgarii. Dokonano podsumowania działań za minione półrocze 2008 r. i przyjęto dalszy plan pracy, w tym założenia dorocznej Konferencji Stowarzyszenia. Omówiono problematykę obserwacji wyborów do Parlamentu Europejskiego, a także podpisano porozumienie o współpracy Stowarzyszenia z Federalnym Instytutem Wyborów w Meksyku.

* W dniu 16 marca 2009 r., na zaproszenie i w siedzibie Europejskiego Instytutu na Rzecz Demokracji (EID) ekspert w Krajowym Biurze Wyborczym M. Ekiert uczestniczyła w spotkaniu z delegacją Kirgistanu, złożoną z przedstawicieli organizacji i partii politycznych Kirgistanu. Goście zapoznali się z przepisami prawa dotyczącymi finansowania partii politycznych i kampanii wyborczych w Polsce, oraz doświadczeniami w sferze kontroli finansowania partii.

* W dniu 24 marca 2009 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej F. Rymarz i Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej K. Czaplicki spotkali się z przedstawicielami Koalicji Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością. Omawiano problematykę dotyczącą zmian prawnych w zakresie udziału w wyborach osób z niepełnosprawnością.

INFORMACJE PRAWNE

* Naczelny Sąd Administracyjny na rozprawie w dniu 17 października 2008 r. dokonał rozstrzygnięcia w zakresie zmian w podziale gminy na stałe obwody głosowania. Sąd wydał w tym przedmiocie wyrok (Sygn. akt I OSK 523/08) po

rozpoznaniu skargi kasacyjnej Wojewody P. od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w R. w sprawie ze skargi Rady Gminy w O. J. na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody P. Przedmiotowym rozstrzygnięciem NSA uchylił zaskarżony wyrok i oddalił skargę oraz zasądził od Gminy w O. J. na rzecz Wojewody P. kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, co następuje:

Wojewódzki Sąd Administracyjny w R. wyrokiem z dnia 11 grudnia 2007 sygn. akt II SA/Rz 877/07 uchylił rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody P. z dnia 26 września 2007 r. nr NK.II.0911/137/07 w przedmiocie zmian w podziale gminy na stałe obwody głosowania.

Wyrok wydany został w następującym stanie faktycznym.

Rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 26 września 2007 r., NK.II.0911/137/07 Wojewoda P. stwierdził nieważność uchwały Rady Gminy w O. J. nr X/67/2007 z dnia 13 września 2007 r. w sprawie zmian w podziale Gminy O. J. na stałe obwody głosowania. W wymienionej uchwale Rada Gminy utworzyła dodatkowy obwód głosowania w Z. O. Wojewoda wskazał, że podstawą wyeliminowania uchwały z obrotu prawnego było naruszenie przez Radę Gminy przepisów ustalających tryb określania stałych obwodów głosowania, w tym art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 ze zm.). Zdaniem organu nadzoru ustalenie stałych obwodów głosowania musiałyby wiązać się ze zmianą granic gminy albo ilością mieszkańców, co nie miało miejsca.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody P. stało się przedmiotem skargi Gminy O. J. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w R. Gmina, wnosząc o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w całości, zarzuciła, że organ nadzoru błędnie przyjął jako podstawę dla podjętej uchwały art. 29 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP. Skarżąca wskazała, że przepisy te mają charakter wyjątkowy i znajdują zastosowanie tylko w przypadku zmiany granic gminy lub ilości wyborców zamieszkujących obwody. Uchwała będąca przedmiotem rozstrzygnięcia nadzorczego nie była podejmowana w takich warunkach. Dla niej podstawą prawną był art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad, gmin, powiatów i

sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 ze zm.), zgodnie z którym rada gminy może tworzyć stale obwody głosowania na wniosek wójta, przy czym utworzenie obwodu wymaga spełnienia prawem określonych warunków wynikających z treści art. 30 ust. 2a i 2b tej ustawy.

Wojewoda P. wniósł o oddalenie skargi powołując się na argumenty zawarte w uzasadnieniu rozstrzygnięcia nadzorczego.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w R. uchylając wyrokiem z dnia 11 grudnia 2007 rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody P. stwierdził, że wydane zostało ono z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że zasady tworzenia stałych obwodów głosowania wynikają z treści art. 30 ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików województw. Przepis ten określa tryb, organy właściwe oraz warunki jakie muszą być spełnione aby rada gminy mogła utworzyć stały obwód głosowania. Zdaniem Sądu rada gminy w tym zakresie podlega tylko warunkom określonym w art. 30 ust. 2a i 2c powołanej ustawy. Podkreślono przy tym, że każde inne rozumienie wskazanych przepisów byłoby niczym nie uzasadnioną ingerencją w samodzielność gminy, która jest, wartością konstytucyjną. Wskazywany przez Wojewodę P. art. 29 ust. 2 ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i Senatu RP jest przepisem szczególnym. Charakter tej regulacji wynika stąd, że w art. 29 ust. 1 ustawodawca wprost odsyła do art. 30 Ordynacji wyborczej do rad gmin, powiatów, sejmików województw, Zatem, przyjmuje ustalenie wynikające z przepisów regulujących ustalanie obwodów w ordynacjach regulujących wybory do organów jednostek samorządu terytorialnego. Art. 29 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i Senatu RP odnosi się tylko do sytuacji szczególnych związanych ze zmianami w podziale terytorialnym tzn. ze zmianą granic gminy. Przy zaistnieniu takiej okoliczności zmian dokonuje rada bezwzględnie, najpóźniej na 45 dni przed dniem wyborów. W każdej innej sytuacji rada może dokonać takich zmian, jeżeli uzna je za zasadne i spełnione zostaną warunki prawem określone.

Od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w R. z dnia 11 grudnia 2007 r. sygn. akt II SA/Rz 877/07 skargę kasacyjną wniósł Wojewoda P., reprezentowany przez radcę prawnego.

Zaskarżając wyrok w całości pełnomocnik wniósł o jego uchylenie w całości i rozpatrzenie skargi, ewentualnie uchylenie w całości przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 30 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 ze zm.) poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że przepis ten stanowi wyłączną i samodzielną podstawę prawną dla działań rady gminy podejmowanych w ramach przeprowadzania zmian w podziale gminy na stałe obwody głosowania.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej, rozwijając postawiony zarzut, wskazano, iż Sąd I Instancji przyjął że art. 30 powołanej ustawy określa tryb, organy właściwe oraz warunki jakie muszą być spełnione, aby rada gminy mogła utworzyć stały obwód głosowania.

Pełnomocnik skarżącego kasacyjnie nie zgodził się że rada gminy w zakresie tworzenia stałych obwodów głosowania podlega wyłącznie warunkom określonym w art. 30 ust. 2a-2c powołanej ustawy, a wskazany art. 29 ust. 2 ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP jest przepisem szczególnym, odnoszącym się tylko do sytuacji szczególnych związanych ze zmianami w podziale terytorialnym, tzn. ze zmianą granic gminy.

Powołując się na art. 30 ust. 1 ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw pełnomocnik podkreślił, że podział gminy na obwody głosowania i .na okręgi wyborcze ma charakter stały i stanowi jedną z gwarancji demokratycznego charakteru wyborów, bowiem wyklucza wpływanie na wynik wyborów poprzez zmiany w podziale na obwody głosowania i okręgi wyborcze z przyczyn pozaprawnych. Dodatkowy obwód do głosowania został utworzony na okoliczność przeprowadzanych wyborów parlamentarnych, a zatem w ocenie pełnomocnika zastosowanie znajdują w pierwszej kolejności przepisy ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP, w tym w szczególności art. 29 ust 2 tej ustawy. Pełnomocnik podniósł, że w przypadku Gminy O. J. nie zachodziła żadna z przesłanek uzasadniających konieczność utworzenia przez radę dodatkowego obwodu

głosowania, albowiem nie nastąpiła zmiana granic gminy ani też nie uległa zmianie liczba mieszkańców na obszarze danego obwodu.

W końcowej części skargi kasacyjnej, rozwijając postawiony zarzut, pełnomocnik podniósł, że analiza art. 29 ust. 2 ustawy Ordynacja wyborcza Sejmu RP i do Senatu RP oraz art. 30 ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw nie daje podstaw, aby twierdzić, że art. 30 ust. 2a-2c. ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw może stanowić wyłączną i samodzielnią podstawę prawną do dokonywania przez radę gminy zmian w stałych obwodach głosowania, jak czyni to w zaskarżonym wyroku Wojewódzki Sąd Administracyjny w R.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Gmina O. J. wniosła o jej oddalenie.

Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 174 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm., zwanej dalej P.p.s.a.) skargę kasacyjną można oprzeć na następujących podstawach:

1) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie; 2) naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej – art. 183 § 1 P.p.s.a., zaś z urzędu bierze pod uwagę tylko nieważność postępowania określone w art. 183 § 2 P.p.s.a.

Wnoszący skargę kasacyjną zarzut naruszenia prawa materialnego upatruje w błędnej wykładni art. 30 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 ze zm.) i przyjęciu, że przepis ten stanowi wyłączną i samodzielnią podstawę dla działań rady gminy podejmowanych w ramach przeprowadzania zmian w podziale gminy na stałe obwody głosowania.

Powołany przepis zawiera osiem jednostek redakcyjnych (ustępy 1-4). Związanie NSA, podstawami skargi kasacyjnej wymaga prawidłowego określenia zarzutu naruszenia prawa materialnego. Naczelny Sąd Administracyjny nie jest bowiem uprawniony do konkretyzowania zarzutów za stronę. W niniejszej sprawie, pomimo wskazania w podstawie kasacyjnej jedynie art. 30 ustawy Ordynacja

Wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw bez jednoczesnego wskazania w tym miejscu ustępów, potrzeba konkretyzowania przez NSA postawionego zarzutu nie zachodziła. Uzasadnienie kasacji - zawierające rozwinięcie zarzutu kasacyjnego - przywołuje bowiem, poza art. 30, art. 30 ust. 1 oraz art. 30 ust. 2a-2c ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, a nadto wiąże postawiony zarzut z naruszeniem art. 29 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP. Pełnomocnik skarżącego kasacyjnie uzasadnił zatem zarzut w sposób, który nie powodował wątpliwości, co do zarzucanego Sądowi I instancji naruszenia przepisów prawa

Z uwagi na treść uzasadnienia zarzutu skargi kasacyjnej (z przywołaniem konkretnych przepisów prawa, z uwzględnieniem zarzutu ich jednostek redakcyjnych) – w niniejszej sprawie nie istniały wątpliwości, co do postawionego zarzutu.

Z tego względu przyjęto, iż skarga kasacyjna w ramach zgłoszonej podstawy z art. 174 pkt. 1 P.p.s.a. wskazuje, że Wojewódzki Sąd Administracyjny dokonał błędnej wykładni przepisu art. 30 ust. 1 oraz art. 30 ust. 2a-2c ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw przyjmując, iż stanowią one wyłączną i samodzielną podstawę dla działań rady gminy podejmowanych w ramach przeprowadzania zmian w podziale gminy na stałe obwody głosowania.

Ustawa Ordynacja Wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że głosowanie w wyborach przeprowadza się w stałych obwodach głosowania utworzonych na obszarze gminy na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw – art. 29 ust. 1. Przepis ten wyraża generalną zasadę przyjętą w polskim prawie wyborczym, utworzenia stałych obwodów tak aby we wszystkich wyborach: parlamentarnych, prezydenckich, samorządowych oraz referendach, głosowanie przeprowadzane było w tych samych stałych obwodach głosowania, tworzonych na tych samych zasadach przez rady gmin i miast.

Zasady tworzenia stałych obwodów głosowania określone są w art. 30 ust. 1-4 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Przepis ten ustala jedynie tryb i sposób utworzenia stałych obwodów głosowania. Nie odnosi się

natomiast w żaden sposób do możliwości dokonania zmian w uchwalonym już przez radę gminy podziale na stałe obwody głosowania.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w R. uchylając rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody P. przyjął, że przepis art. 30 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw stanowi też podstawę do dokonania zmian w podziale na stałe obwody głosowania. Z takim poglądem nie można się zgodzić, bowiem zgodnie z art. 30 ust. 1 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, dokonany podział gminy na obwody głosowania ma charakter stały, jeżeli brak jest ustawowych przesłanek do dokonania zmian w tym podziale. W związku z tym, że w niniejszej sprawie uchwała o utworzeniu dodatkowego obwodu głosowania podjęta została przez radę gminy w związku z mającymi się odbyć wyborami parlamentarnymi w październiku 2007 r., to w ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego zmiany w podziale dotychczas istniejących obwodów mogły zostać dokonane wyłącznie z uwzględnieniem art. 29 ust. 2 ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w trybie określonym w art. 30 ustawy Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Oznacza to, że rada gminy mogła dokonać zmian w podziale na obwody głosowania, na wniosek wójta – art. 30 ust. 2 powołanej wyżej ustawy, tylko wówczas gdyby zaszły przesłanki określone w art. 29 ust. 2 ustawy Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, tzn. gdyby przed wyborami zmieniły się granice gminy lub zmieniła się liczba mieszkańców na obszarze danego obwodu w gminie. W żadnym innym przypadku nie ma ustawowych podstaw aby przed wyborami parlamentarnymi dokonać zmian w istniejącym podziale na obwody głosowania. Z akt sprawy nie wynika jednak aby zaszła którakolwiek z tych okoliczności. Błędne są zatem twierdzenia Sądu I instancji, że art. 29 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej odnosi się do sytuacji związanej ze zmianą granic, a w każdym innym przypadku rada może dokonać zmian podziału obwodów głosowania, jeżeli uzna je za zasadne i spełnione zostaną warunki z art. 30 ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Nietrafne jest również zawarte w zaskarżonym wyroku twierdzenie Sądu, że rada gminy podlega w tym

zakresie tylko warunkom określonym w art. 30 ust. 2a-2c powołanej ustawy. Takie stwierdzenia Sądu naruszają art. 30 ust. 1 ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, który ustanawia generalną zasadę stałości obwodów głosowania. Ustawowe przesłanki zmian w podziale na stałe obwody głosowania określone zostały bowiem w art. 31 powołanej ustawy.

Z powyższych względów, przyjmując, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w R. został wydany z naruszeniem prawa materialnego, Naczelny Sąd Administracyjny, na podstawie art. 188 P.p.s.a. uchylił zaskarżone orzeczenie i rozpoznał skargę oddalając ją na podstawie art. 151 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 203 pkt. 2 oraz art. 205 § 2 P.p.s.a. w związku z § 14 ust.2 pkt. 2 lit. b rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 n zm.).

* Prezes Rady Ministrów rozstrzygnięciem nadzorczym na podstawie art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) zawiesił z dniem 4 marca 2009 r. organy Gminy Parysów (woj. lubelskie) i ustanowił dla tej gminy zarząd komisaryczny na okres do dwóch lat, nie dłużej niż do wyboru rady i wójta na kolejną kadencję.